

REŤAZCE, KTORÉ NADMERNE ZVÝŠILI SVOJE CENY, PRIŠLI O PODIEL NA TRHU

Najväčšie siete potravín si podľa prepočtov ISA musia vybrať medzi hrubou maržou, alebo podielom na trhu. Žiadnemu sa v strednodobom horizonte nepodarilo zlepšenie v oboch parametroch naraz.

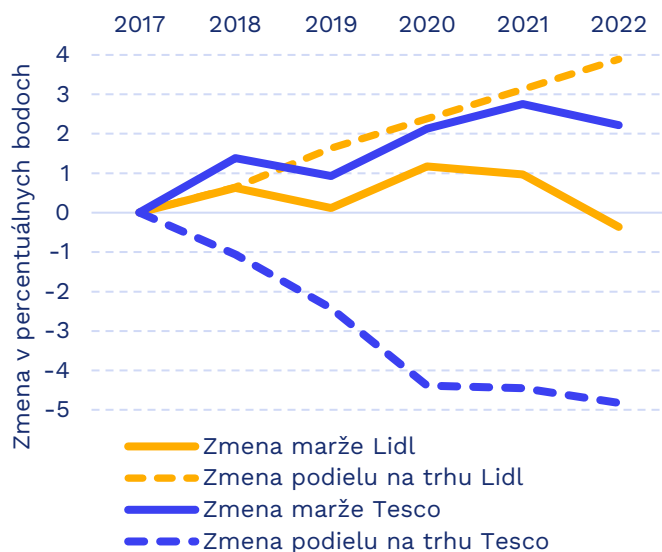
- V roku 2022 rástli tržby piatich najväčších hráčov (Kaufland, Billa, Lidl, Tesco a Coop Jednota) medziročne o viac ako 11 %. Nadpriemerný rast predviedli Lidl a Kaufland. Oba reťazce však znižovali svoju maržu. Prvý o 1,3 percentuálneho bodu (p. b.), druhý o 1,4 bodu. To je pokles o 4,7 %, resp. 4,9 %. Podobný vývoj bol aj počas predchádzajúcich rokov.
- Podľa zistení ISA z dát v období 2017-22 sa reťazce pri cenách potravín strážia navzájom a strážia ich aj zákazníci. Kto veľmi zvyšuje ceny, stráca zákazníkov aj podiel na trhu.
- V rokoch 2017-18 malo najväčší podiel na trhu Tesco. Lidl bol dvojkou a postupne zvyšoval tržby na úkor konkurentov, až kým sa s rastom podielu o 3,9 p. b. nedostal na čelo trhu. Zároveň si však znížil ziskovosť.
- Zatiaľ čo v roku 2017 mal Lidl hrubú maržu 27 %, v roku 2022 bola 26,6 %. Na prvý pohľad to nevyzerá ako veľký rozdiel, ale Tesco v tom istom čase zvýšilo maržu o 2,2 p. b. z 23,8 na 26,1 %. Podiel na trhu mu však klesol o 4,8 p. b. (Graf 1).

PODIEL ENVIRONMENTÁLNYCH DANÍ NA DAŇOVÝCH PRÍJMOCH DLHODOBO KLESÁ

Za poslednú dekádu podiel environmentálnych daní v daňovom mixe Slovenska každoročne klesal. V roku 2022 bol o 2,4 percentuálneho bodu nižší ako v roku 2013. Európska komisia odporúča Slovensku naopak intenzívnejšie využívanie týchto daní.

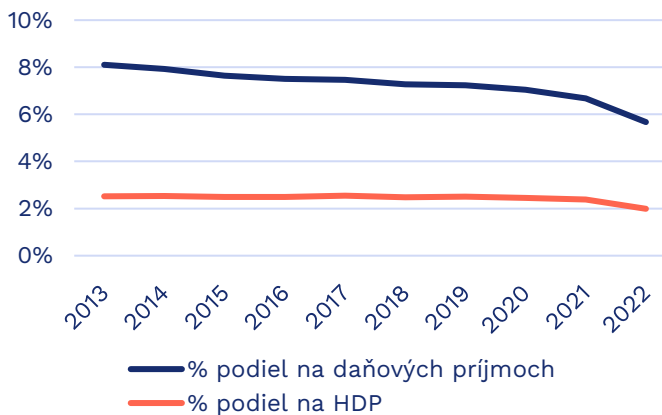
- V pomere k HDP je podiel príjmov z environmentálnych daní stabilnejší, hoci v roku 2022 medziročne klesol o 0,38 percentuálneho bodu. V absolútnom vyjadrení príjmy z environmentálnych daní klesli v roku 2022 medziročne o 196 miliónov eur na 2,2 miliardy eur, čiže o 8 %.
- Najväčšiu časť príjmov z environmentálnych daní tvorí daň z energie (89 %), čo je jedna z najvyšších hodnôt v Európskej únii. Podiel príjmov z dane zo znečistenia (napr. za skládkovanie) a zdrojov (napr. z ťažby nerastných surovín) je menší ako 1 % a daň z dopravy (napr. registračné poplatky) tvorí 9 %. To je výrazne menej ako priemer únie (19 %), Maďarska (28 %) či Rakúska (42 %) - Graf 3.
- Pre zvýšenie podielu environmentálnych daní na HDP a na daňovom mixe odporúča Európska komisia Slovensku viac stimulovať ekologické inovácie a investície prostredníctvom grantov a daňových úľav.

Graf 1: Zmena hrubej marže a trhového podielu vybraných reťazcov v percentuálnych bodoch

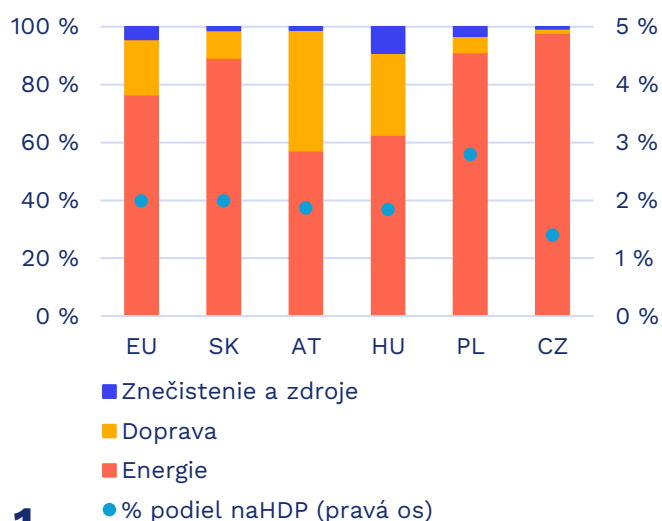

Zdroj: Prepočty ISA z účtovných závierok spoločností

Graf 2: Podiely príjmov z environmentálnej dane na Slovensku na HDP a daňových príjmov

Graf 3: Štruktúra environmentálnych daní vo vybraných krajinách a ich podiel na HDP (2022)

SLOVENSKO MÁ TRETÍ NAJNIŽŠÍ VEK DOŽITIA V PLNOM ZDRAVÍ V EURÓPSKEJ ÚNII

Počet rokov života v zdraví na Slovensku v rokoch 2011-2022 stúpol podľa dát Eurostatu z 52,2 na 57,3 roka. Z poslednej priečky v EÚ sme sa tak dostali na tretiu priečku odspodu. Horšie na tom bolo Dánsko (55,9) a Lotyšsko (54,2).

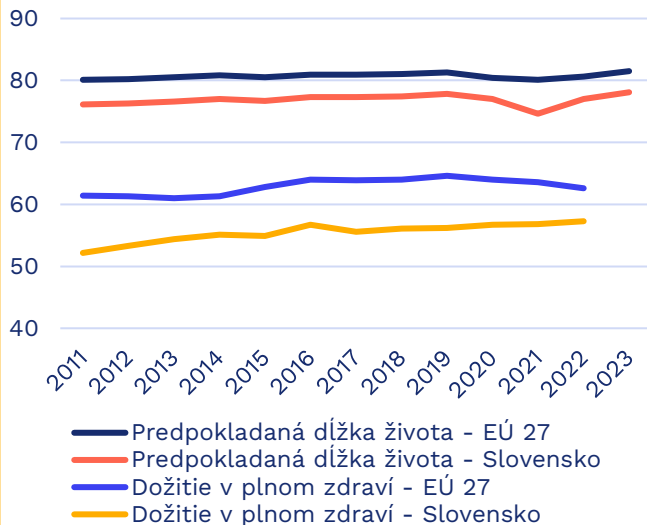
- V rovnakom období sa priemerný vek života v zdraví v Európskej únii zvýšil zo 61,4 roka na 62,6 roka.
- Na Slovensku bol v roku 2022 vek dožitia v plnom zdraví u žien o 1,4 roka vyšší než u mužov (Graf 5). Na druhej strane rozdiel v celkovej dĺžke života je značne väčší (6,8 roka v minulom roku).
- Podľa časopisu Frontiers in Medicine je jedným z možných vysvetlení fakt, že ženy trpia častejšie chronickými ochoreniami ako artritída, depresia a osteoporóza, pri ktorých je menej pravdepodobná predčasná smrť. Muži trpia častejšie rakovinou a srdcovými chorobami, ktoré sú kľúčovými faktormi pri úmrtnosti.
- Vyšší vek dožitia v zdraví je benefitom nielen pre samotných ľudí, ale aj pre ekonomiku. Viac rokov zdravia znamená menšiu záťaž na zdravotnícky systém a potenciálne aj vyšší príspevok k HDP. Podľa Global Longevity Economy Outlook (AARP) bol v roku 2020 príspevok osôb nad 50 rokov do globálneho HDP približne 34 % a odhady hovoria, že by tento podiel mal ďalej rásť až na 39 % v roku 2050.

PANDÉMIA VÝZNAMNE ZNÍŽILA POČET AJ NÁVŠTEVNOSŤ FESTIVALOV ĽUDOVEJ KULTÚRY

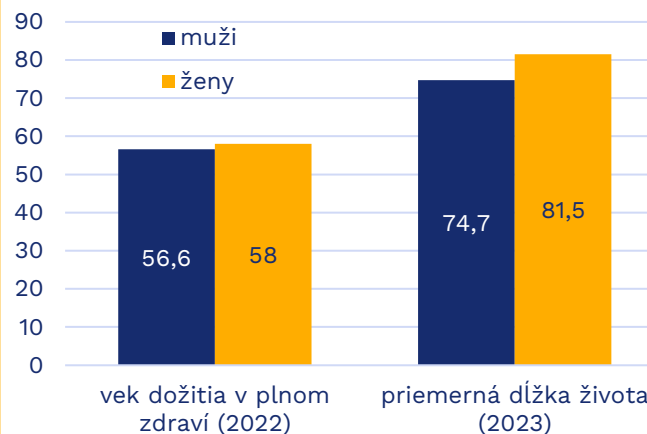
Pred pandémiou koronavírusu sa na Slovensku konalo zhruba tisíc folklórnych festivalov ročne. Navštívil ich približne milión ľudí. V pandemickom roku 2020 klesol počet podujatí na 175 a počet návštevníkov na necelých 100-tisíc.

- V rokoch 2013-2022 sa na Slovensku konalo ročne v priemere 720 folklórnych festivalov, ktoré navštívilo cez 800-tisíc divákov. Najviac festivalov sa konalo v roku 2018 (1062), keď zaznamenali aj najvyšší počet návštevníkov (viac ako 1,28 milióna).
- V dôsledku protipandemických opatrení sa najmenej festivalov konalo v roku 2020. V nasledujúcich dvoch rokoch počet festivalov aj návštevníkov rástol, i keď ešte zďaleka nedosiahol pôvodné úrovne (Graf 6).
- V roku 2022 sa uskutočnilo 603 festivalov tradičnej ľudovej kultúry, z toho 53 medzinárodných. Vystúpilo na nich vyše 57-tisíc účinkujúcich, z toho viac ako 4-tisíc zo zahraničia. Tieto podujatia si prišlo pozrieť viac ako 573-tisíc návštevníkov.
- Počet festivalov aj ich návštevnosť boli pravdepodobne aj v roku 2022 ovplyvnené doznievajúcou pandémiou, keďže opatrenia boli zrušené až v marci 2022 – iba niekoľko mesiacov pred festivalovou sezónou.

Graf 4: Počet rokov života v plnom zdraví a predpokladaná dĺžka života

Graf 5: Vek dožitia v plnom zdraví a priemerná dĺžka života podľa pohlavia

Zdroj: Eurostat

Graf 6: Vývoj počtu festivalov tradičnej ľudovej kultúry a ich návštevníkov v rokoch 2013 - 2022

